

Силабус освітнього компонента Програма навчальної дисципліни

Правознавство

Шифр та назва спеціальності

072 - Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Інститут

ННІ Соціально-гуманітарних технологій

Освітня програма

Фінанси і банківська справа

Кафедра

Права
(306)

Рівень освіти

Бакалавр

Тип дисципліни

Загальна, Обов'язкова

Семестр

1

Мова викладання

Українська

Викладачі, розробники

Лисенко Ірина В'ячеславівна

Iryna.Lysenko@khpі.edu.ua

Кандидатка юридичних наук, доцент, завідувачка кафедри права (НТУ «ХПІ»).

Авторка понад 150 наукових і навчально-методичних публікацій.

Провідна лекторка з курсів: «Правознавство», «Правове регулювання інтелектуальної власності», «Трудове та господарське право», «Правове регулювання створення та діяльності стартапів».

Детальніше про викладача на сайті кафедри

Загальна інформація

Анотація

Курс «Правознавство» надає знання та розвиває навички, необхідні для ефективного керівництва підприємствами, установами та організаціями. В процесі засвоєння курсу студенти дізнаються, як застосовувати різні норми права з метою вдосконалення процесів виробництва, надання послуг та ефективного досягнення стратегічних цілей у діяльності юридичних осіб.

Мета та цілі дисципліни

Засвоєння майбутніми фахівцями нормативно-правових актів чинного українського законодавства міжнародно-правових актів, ратифікованих Україною, які регулюють суспільні відносини, що виникають в нашій державі між фізичними, юридичними особами й державою.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, самостійна робота. Підсумковий контроль – залік.

Компетентності

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК15. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції на будь-яких інших проявів недоброчесності.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації.

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Результати навчання

ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

ПР22. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 годин (4 кредити ECTS): лекції – 32 год., практичні заняття – 16 год., самостійна робота – 72 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Курс є початковим та потребує знань на рівні середньої освіти.

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції проводяться з використанням мультимедійних технологій. На практичних заняттях використовуються ігрові методи, акцентується увага на використанні інформаційних технологій у правозастосуванні.

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Право як соціальна система.

Поняття й ознаки права. Функції і принципи права. Система права і її структура. Джерела права.

Тема 2. Конституційне право України.

Основи конституційного ладу в Україні. Основи правового статусу людини і громадянина в Україні. Конституційно-правовий статус Верховної ради України. Конституційно-правовий статус президента України. Конституційно-правовий статус органів виконавчої влади в Україні.

Тема 3. Цивільне право України як галузь права.

Предмет і метод цивільного права. Цивільне законодавство. Поняття і зміст цивільного правовідношення. Поняття об'єктів цивільного права, їх класифікація.

Тема 4. Шлюбні та сімейні правовідносини.

Державна реєстрація шлюбу. Майнові відносини в шлюбі і сім'ї. Особисті немайнові відносини в шлюбі і сім'ї. Припинення шлюбу.

Тема 5. Трудові правовідносини.

Трудове право як галузь права. Поняття, сторони та зміст трудового договору. Трудовий контракт як особлива форма трудового договору. Підстави припинення трудових правовідносин. Матеріальна відповідальність працівників. Порядок розгляду індивідуальних спорів. Порядок

вирішення колективних спорів (конфліктів). Поняття соціального захисту і соціального забезпечення. Пенсійне забезпечення в Україні.

Тема 6. Правові засади дотримання суспільної та академічної доброчесності серед здобувачів освіти.

Міжнародні норми та законодавчі акти України, як джерела встановлення академічної доброчесності. Принципи академічної доброчесності. Порушення академічної доброчесності та відповідальність за їх скоєння. Етичні кодекси академічної доброчесності.

Тема 7. Основи адміністративного та кримінального права України.

Адміністративні правовідносини: поняття та їх види. Поняття та ознаки адміністративного правопорушення. Види адміністративних стягнень. Кримінальне право як галузь права. Поняття кримінального правопорушення та відповідальність за його скоєння. Порядок притягнення до адміністративної та кримінальної відповідальності.

Тема 8. Основні напрями антикорупційної діяльності в Україні та їх правове регулювання.

Корупція: поняття, ознаки і види. Корупційна злочинність: причини та умови. Наслідки корупції. Юридична відповідальність та корупційні діяння. Основні заходи боротьби з корупцією (доброчесність, прозорість, підзвітність). Заходи запобігання корупції та їх види.

Теми практичних занять

Тема 1. Поняття й ознаки права як соціальної системи

Право: поняття, ознаки, функції. Система права та її структура. Джерела права. Закони та підзаконні акти. Правові системи світу.

Тема 2. Основи конституційного ладу.

Конституція України – Основний Закон держави. Загальна характеристика Конституції України. Конституційний лад в Україні. Органи державної влади в Україні.

Тема 3. Правовий статус людини і громадянина.

Основи правового статусу людини і громадянина. Поняття громадянства. Умови прийняття та припинення громадянства України. Права, свободи і обов'язки людини і громадянина.

Тема 4. Цивільні правовідносини.

Предмет та метод цивільного права.

Загальна характеристика цивільних правовідносин. Особисті немайнові правовідносини.

Право власності, його види. Набуття та припинення права власності.

Тема 5. Суб'єкти та об'єкти цивільного права.

Учасники цивільних правовідносин.

Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин (правоздатність та дієздатність). Юридичні особи - суб'єкти цивільних правовідносин. Держава як суб'єкт цивільних правовідносин. Поняття та види об'єктів цивільного права.

Тема 6. Правочин як основний вид цивільних правовідносин. Цивільно-правовий договір.

Поняття та ознаки правочину. Умови дійсності правочину. Недійсні правочини та їх наслідки.

Поняття, значення та функції договору в цивільному праві. Система цивільно-правових договорів. Укладення, зміна та розірвання договору. Зміст цивільно-правового договору.

Тема 7. Основи права інтелектуальної власності.

Поняття інтелектуальної власності. Майнові та особисті немайнові права інтелектуальної власності. Об'єкти права інтелектуальної власності. Суб'єкти права інтелектуальної власності.

Підстави виникнення (набуття) права інтелектуальної власності.

Тема 8. Шлюбні та сімейні правовідносини.

Правове регулювання сімейних правовідносин (учасники сімейних відносин, визначення сім'ї, права сім'ї, державна сімейна політика). Шлюб. Державна реєстрація шлюбу. Особисті немайнові та майнові права та обов'язки подружжя. Припинення шлюбу.

Тема 9. Права та обов'язки батьків та дітей.

Загальні підстави виникнення прав та обов'язків матері, батька і дитини.

Особисті немайнові права та обов'язки батьків і дітей.

Майнові права та обов'язки батьків і дітей.

Влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування (усиновлення, опіка та піклування, прийомна сім'я, усиновлення українських дітей іноземцями).

Тема 10. Трудове правовідносини.

Трудові правовідносини: поняття та зміст. Джерела трудового права. Суб'єкти трудових правовідносин. Забезпечення зайнятості населення і працевлаштування. Колективні договори та угоди.

Тема 11. Трудовий договір: порядок укладення, зміст та порядок розірвання.

Порядок укладання трудового договору, права та обов'язки сторін. Трудовий контракт – особлива форма трудового договору. Підстави припинення трудових відносин. Робочий час і час відпочинку. Дисципліна праці.

Тема 12. Академічна доброчесність у закладах вищої освіти.

Проект сприяння академічній доброчесності. Фундаментальні цінності академічної доброчесності», Поняття академічної доброчесності. Академічні спільноти доброчесності. Академічні нечесності. Дотримання академічної доброчесності. Порушення академічної доброчесності. Академічна відповідальність. Рекомендації щодо запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах. Форми та види академічної відповідальності закладів освіти.

Тема 13. Основи адміністративного права України.

Адміністративне право як галузь права. Предмет та метод адміністративного права України. Поняття та ознаки адміністративного правопорушення. Види адміністративних стягнень.

Тема 14. Основи кримінального права України.

Кримінальне право як галузь права. Предмет та метод кримінального права України. Поняття кримінального правопорушення та відповідальність за його скоєння. Поняття та мета покарання.

Теми лабораторних робіт

Лабораторні роботи в рамках дисципліни не передбачені.

Самостійна робота

Курс передбачає опрацювання лекційного матеріалу, підготовку до семінарських занять та самостійне вивчення тем та питань, які не викладаються на лекційних заняттях. Індивідуальне завдання у формі контрольної роботи. Студентам також рекомендуються додаткові матеріали (офіційні сайти органів державної влади, судових органів влади) для самостійного вивчення та аналізу.

Література та навчальні матеріали

1. Правознавство: хрестоматія / Л. В. Первалова, В. Г. Вергун, Г. М. Гаряєва, О. В. Гаєвая, І. В. Лисенко, О. В. Кузьменко. Харків: НТУ «ХПІ», 2019. 220 с. – Режим доступу: <http://web.kpi.kharkov.ua/pravo/wp-content/uploads/sites/90/2019/06/Pravoznavstvo.-HRESTOMATIYA.doc>
2. Правове регулювання внутрішнього ринку Європейського Союзу : навч.-метод. посіб. / Л.В. Первалова, О.В. Гаєвая, Г.М. Гаряєва. Харків : ФОП Панов А.М., 2020. 68 с. – Режим доступу: <http://web.kpi.kharkov.ua/pravo/wp-content/uploads/sites/90/2021/05/NMP-PR-VR-YES-2020.docx>
3. Тезаурус з правознавства: Первалова Л.В., Гаєвая О.В., Гаряєва Г.М., Кузьменко О.В., Лисенко І.В., Ткачов М.М. Харків: НТУ «ХПІ», 2021. 194с. – Режим доступу: http://web.kpi.kharkov.ua/pravo/wp-content/uploads/sites/90/2021/09/tezaurus_vychitka-eng-16.06.2021docx-1.docx
4. Правові засади управлінської діяльності: навч.-метод. посіб. / Л.В. Первалова, О.В. Гаєвая, Г.М. Гаряєва, І.В. Лисенко. Харків : ФОП Панов А.М., 2020. 50 с. – Режим доступу: <http://web.kpi.kharkov.ua/pravo/wp-content/uploads/sites/90/2020/10/Methodposibnik-PZUD-2-1.docx>
5. Методичні вказівки до виконання контрольних робіт з правових дисциплін для студентів заочної форми навчання усіх спеціальностей: О. В. Гаєвая, Г. М. Гаряєва, І. В. Лисенко, Л. В. Первалова. Харків: НТУ «ХПІ», 2021. 128 с. – Режим доступу: http://web.kpi.kharkov.ua/pravo/wp-content/uploads/sites/90/2021/06/Methodichni-vkazivki_dlya-napisannya-kr-dlya-zo-1-1.docx

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

100% підсумкової оцінки складаються з результатів оцінювання у вигляді заліку (40%) та поточного оцінювання (60%).

Залік: усне завдання (2 запитання з теорії) та усна доповідь.

Поточне оцінювання: 2 онлайн-тести та вирішення практичних завдань (по 20%).

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Шкала оцінювання

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Завідувач
кафедри
Ірина ЛИСЕНКО

Гарант ОП
Марина ШЕВЧЕНКО

